

LL

DECELRARI CATOLIC MALLORES

Any XI Núm 413
ARTÀ 20 Deseembre 1927.

DEU I PATRIA

PREUS
Artà, i comarca any 4 Ptas.
A fora id 6 »
Extranger id 10 »

L'analfabetisme augmenta.

Pena fa el considerar l'estat d'incultura en que se troba la nostra població i per pitjor no se ven ni el símptome més lleu de que aixó preocupi a ningú dels qui deurien parar-hi esment i cercar-hi remei. Es amb gran pesar que tocam aquesta qüestió perque sempre que ho hem fet n'hem sortits escalabrats, per alló de que a ningú li agrada que li toquin l'ull de poll, i el dir les veritats amarga; però hem arribat ja a un punt tal que no pot passar més, a no ser que, l'haver ja posat call en aquest estat lamentable en que nos trobam nos permeti sabre-hi persistir i fins sentirnos-hi tranquils i amb certa delectança.

Tots sabem que 'l tant percent d'analfabets en la nostra vila és molt crescut; fa alguns anys que passava del 65 o/o. D'aixó mos n'hem llamentat sempre i, un temps, semblava que havia entrat cert empaïment per la taca negra que representava aixó dins el mapa cultural de Mallorca; però res hem fet perque la taca desaparegués i fins hem consentit que s'anàs encara aixamplant.

Anem al cas. A Artà no van els nins a escola. Així, clar i llampant; no van a escola ni un vint per cent del cens escolar. Si la Junta local de primera ensenyança, tengués el cens ben fet i dugués el registre que li pertoca, se podria demostrar aixó numèricament amb xifres exactes, mes, com d'aquesta obligació se 'a ha fet cas omís, no nos és possible demostrar-ho exactament; però si podem parlar per lo que 's ven i treurer-ne conseqüències. Parlem especialment dels nins, per be que nos ha de doindre en primer

lloc a noltros, per la part interessada que hi tenim.

Nos trobam a Artà amb dues escoles nacionals i quatre no oficials, estiguen o no totes elles amb les condicions degudes, però la realitat és que existeixen. Mes, cal veure com són: Dues de les no oficials, la de can Morey i la Parroquial són de pàrvuls, aixó és, d'alumnes menors de set anys; per tant no haurien d'entrar en el comp.e, suposat que 'ls seus alumnes no deuen encare figurar en el cens escolar i que, a tot comptar, hem de creure que tendran un vint per cent de nins que eutrin en el cens. Altre de les no oficials és la dels PP. Franciscans que té dues seccions; una de pàrvuls i altre de grans. Per fi n'existeix una no codicionada a la qual assisteixen nins de tota edat.

Fassem aré 'l càlcul aproximatiu, que altre cosa no nos permet, com hem dit, la falta de dades certes; però que no creim allunyar-nos de la realitat en un den per cent.

En les escoles nacionals, repugna el dir-ho, l'assistència mitja durant aquests tres primers mesos del curs, entre totes dues, no passa de 30 alumnes. En la dels PP. Franciscans, la assistència mitja, també de nins grans, no arriba ni de molt a 20. Posem ne aquest n°. a la particular no anomenada; i entre tots en tendrem ja 70. I comptant que entra la Parroquial i la de Can Morey, els majors de sis anys no poden ésser més que una trentena d'assistència mitja, tendrem en càlcul ben aproximat, una assistència de un centenar d'alumnes entre totes les escoles de la nostra vila, públiques i

privades. Així idó, i considerant que 'l cens escolar de nins és aproximadament a 500 resulta que l'assistència a les escoles durant el primer trimestre del curs és de un vint per cent del cens escolar.

Els qui creuen que no és així que cerquin d'atos més concrets i podran veure que no nos hem fets gaire enfora.

Are be, no és vergonyós que una vila com la nostra, qui té l'estigma del analfabetisme en la gent adulta, no se preocupi de prendre midas severes davant el fet real de que més d'un vuitanta per cent dels seus nins no assisteix a classe?

No hi ha motiu de sobres perqué les autoritats, i amb elles tot el poble, reflexionin sobre el cas i vegem de posar-hi pronte remei?

No cal retreure defectes dels mestres o de les escoles nacionals, quan les privades són també buides; cal anar més endins i veure com l'egoïsme dels pares, per treure'n profit material, negocien amb la carn dels fills que han posat en el mou, i a l'edat que més escau als petits preparar-se per la vida les entreguen a la feina, per procurar-se uns diners amb els quals entenebreixen el cervell dels seus fills amb que els atrofien les seues facultats úniques per continuar quant més grans la cadena de l'analfabetisme que tant desdiu d'una vila com la nostra.

Novament cridem l'atenció de les autoritats locals i les demanam que per un o altre medi estimulin l'assistència a les escoles encare que sia amb midas de rigor i així e's sers que, inconscients, avui en són allunyats, al ser grans podran beneir el nom de qui les rescata del cautiveri a que sos propis pares les havien entregats.

A. F.

BONES FESTES

La Redacció de Llevant desitja a tots sos lectors unes festes de Nadal plenes d'alegria. Que'l Bon Jesuset de Betlem les doni a tots salut i benhauransa.

Protesta contra 'l mal parlar.

Per desgràcia, així com va extenent-se en la nostra vila la taca de l'analfabetisme, en línia paralela avancen també la incultura i la irreligiositat, i una de les demostracions externes d'aquestes dues males qualitats del poble és el mal parlar. La blasfèmia i la paraula grossera, cal fer-ho constar, no són generals dins la població; precisament la gent d'edat, i de bona cepa artanenca se distingixen pel bon parlar, però entre la gent tavernària s'extén molt la blasfèmia i s'extén especialment entre aquells que sease basse de cultura ni religiositat han rebuda influència de mal parlants, ja sia en el servici, en el tay, entre missatges, etc. Tant s'extén que hi hagut qui ha trobat que hi cabien actes de protesta contra el mal parlar i de desagravi a Deu i an aquest fi, s'organisà un Triduo que començà dijous passat a càrreg del Rt. D. Francesc Sitjar el qual en els tres sermons pintà la malícia de la blasfèmia davant Deu, davant els homes i en els mateixos blasfemadors. La Parròquia se vegé plena cada vespre, i el diumenge dematí tengué lloc una molt nu nerosa Comunió general.

A les deu se digué Ofici amb Exposició. El Chor «St Salvador» cantà una Missa d'En Perossi i prelicà el mateix orador sagrat, assistint-hi el Magnífic Ajuntament. Inmediatament després de l'Ofici s'organisà la manifestació de protesta. Els homes i dones que hi havia dins la Parròquia presidits d'una Comissió de la clerecia anaren a la Casa de la Vila, essent rebuts per l'Ajuntament en l'entrada i allà el Rt. D. Andreu Caselles, ànima i organisador d'aquests actes, parlà al Sr. Batle en nom dels allà reunits demanant-li que empleàs tots els medis que la llei i les ordenances municipals posen en les seues mans per reprimir i aturar en quant se puga el mal parlar dins la nostra població. Demanà la publicació d'un bándol en aquest sentit, a lo qual contesta el Batle accidental D. Antoni Amorós, que estava conforme en la demanat i que se feria un pregó prohibint la blasfèmia.

Se donaren visques al Batle, a Artà i a la Verge de St. Salvador i quedà dissolta la manifestació.

Al horabaixa se feu un pregó pro-

hibint la blasfèmia dins tot el terme d'Artà amenant als infractors amb les penes que senyalen les ordenances municipals.

El vespre a la Parròquia, que estava de gom en gom, se feu un acte de desagravi amb Exposició; se resà el Rosari, el Chor dit cantà el Trisagi i Mn. Andreu Caselles feu un bon sermó i se terminà amb una solemníssima processó de Reserva de S.D.M. que sortí per un portal i entrà per l'altre.

Voldriem que tot això tengués l'eficàcia que 's persegueix i fos per a sempre desterrada la blasfèmia de la nostra vila.

Festa de la Congregació Mariana

Prova irrefutable de que la Congregació Mariana floreix i fructifica, serà la inauguració pròxima del seu nou edifici social conegut vulgarment per «Can Mas»

El primer de gener del any pròxim es la fetxa designada per la inauguració i benedicció de dit edifici. Aquesta tindrà lloc el decapvespre del dia ja indicat, donant li la importància que mereix.

El vespre del mateix dia se posarà en escena en la Sala Teatre, arreglada decentement, dues obres de la Galeria Salesiana les quals preparen amb molt de entusiasme uns quants congregants aficionats al drama.

Dia 5 de gener, dissapte dels Reis Magos, hi haurà el decapvespre, cavalcada amb els Reis i la música, la qual recorerà el poble, així com se feu els anys passats. El matí del 6, festivitat dels Reis, la Congregació s'ha encarregada de la festa de la Parròquia, i en l'Ofici hi predicarà un orador extern. El decapvespre, en lloc públic se interpretaran «Els Reis Magos» preparats també per la mateixa Congregació.

A tots els actes es convidà a tot hom perquè hi assistesquin i s'associen a les Festes que la Congregació prepara, per l'educació dels seus socis i per manifestar públicament, la cultura i religiositat que dins ella floreix.

Millora important en les Coves d'Artà

Ja era hora que se fes alguna cosa per tal de que fos més còmoda la visita a les nostres famoses Coves. A poc a poc, sembla que 'l turisme se'n retreia i una de les principals causes n'era sens dupte el perill de llenegar en que constantment estaven els visitants i la incomoditat que suposava per tots haver de tenir sempre la vista més clavada en terra per mirar com posar el peu que no a les magnificències i bellesa que havien vingut a admirar.

L'actual arrendador D. Juan Servera qui tantíssimes millores ha introduït en les del Drach, a Monaco, que són de la seua propietat, i com home molt experimentat, sab de quí manera se fomenta el turisme, ha volgut també millorar la visita a les nostres, excedint-se en lo que a ell li pertocaria, i ha comensada una sèrie d'obres que facilitaran més el pas i donaran més comoditat als qui les visitin. Ha comensat per arreglar l'escalonada qui desde la boca baixà al Vestíbul posant-hi arrambadors i adobant els escalons. Avui s'hi baixà sens gens de perill. Un seguit a dedins componguent els caminals, repicant els qui eren llenegadissos i fent escalons als passos massa agres. Un dels perills més grans que hi havia era la baixada a l'Infern desde la Glòria i s'hi han fet els escalons i replaus precisos perquè s'hi pugui baixar més còmodament. Ara mateix se construeixen uns pedrissos de mamposteria en l'entrada, satisfent així una necessitat, ja que al arribar a la Cova després de llarga i penosa caminada, i al acabar de visitar-la, els viatgers tenen necessitat de descans que fins ara no podien satisfer.

Es de creure que an aquestes indiscutibles millores seguirà una més potent il·luminació i amb el temps, sia el propietari o el Fo neat del Turisme, arreglaran el camí qui condueix a les Coves desde la Casa del Guia convertint-lo en un passeig ampla que's pugui recorre en automòvil.

D. Juan Servera és acreedor al nostre aplaudiment ben sincer i amb noltros segurament rebrà el de tots els bons artanencs.

A un blasfemador

O blasfem desenfrenat,
Com pots creure pecat lleu
Aquest monstre de pecat,
El blasfemà el Nom de Deu
De cels i terra adorat?

Quant amb paraules grosseres
Que escarrufa l'escoltar
Goses a Deu insultar
De moltíssimes maneres
No veus que 't pot castigar?

Fas mes pò que un apestat
Repugnes com una llaga
Fas olor de llot tancat
Dones perjui com la plaga
Que cau damunt la ciutat.

No creus fóra més decent
I et faria més honor
Quant estás impacient
Dir davant tota la gent
Alabat sia el Senyor?

CLARA

Dèzembre 15 de 1927

VISITANT S. SALVADOR D'ARTÀ

De primavera era 'l dia
quan la escala jo pujava
i atentament escoltava
el toc de l'Ave Maria.
La Natura s'entristia;
a l' hora de fugí 'l sol
el cel es posava dol
part damunt lo Santuari;
plorant cantava el canari
sens gosar ja prende 'l vol.
I admirat jo contemplava
nostra Reina que soureia
i em semblava que me deia
que 'm mirás lo que 'm voltava.
El torrent remorejava,
es mustjava la flor,
s'escampava la foscor,
l'auellet se retirava
i el poble s'ajonollava
a los peus del Salvador.

A. Esteva Ginard

De Son Servera

Se troba entre noltros el suscrip-
tor de Llevant l'Alfèrez D. Antoni
Servera Barceló el qual està destinat
a Tetuán.

També se troba entre noltros el fill
d'aquest poble el mestre nacional
de San Juan D. Josep Lliteras Massa-
net. Les desitjam agradosa estada en
aquest poble.

Casament—Sebastià Fluxá (a) Cres-
pi amb Tonina Artigues (a) Artanen-
ca.

DE CA NOSTRA

DEL TEMPS

—Ha feta la desena varia-
ble, propia del més en que nos

trobam. A la primeria feu al-
gunes brusques, i posterior-
ment dies tapats, qualcún de
sol i altres molt frets

VACACIONS

—El dia 15 d'aquest mes,
quedaren tancats tots els esta-
bliments d'enseyança oficial
per vacances de Nadal, i totes
les escoles públiques i privades
de la nostra vila. Així tornam
tenir ja l'animació que donen
els molts d'estudiants que han
tornats a les seues llars.

MORTA

—Dia 12 a vespre, rebé els
Sants Sagraments D^a. Catalina
Oleo Pujol esposa de D. An-
dréu Sureda (a) de S'Auma, a
l'edat de 75 anys. Devers les
10 del vespre va morir. Així al
enterro com als oficis funerals
hi assistí molta gent, patenti-
san-tse així les moltes relacions
amb que conta la família de la
finada a la qual, especialment
a son espós D. Andréu i a D.
Juan son fill expressam el nos-
tro condol. A. C. S.

ALTRE MORT

—Diumenge dia 18 demati-
nada, varen extremaunciar l'amo
'n Juan Sancho Ginard (a)
Burlé, el qual dins pocs mo-
ments entregà l'ànima a Deu
Mori a l'edat de 42 anys. Al
cel sia.

RETORN AL AFRICA

—Després dels dos mesos
de llicència per malaltia i ja
de tot restablert s'entornà al
Africa per reincorporar-se al
seu destí i continuar el servici
militar el nostre amic n'Antoni
Gelabert (a) Jaumí, barber. Li
desitjam felis estada i pront
retorn.

REGISTRE

MATRIMONIS

Dia 26 Nbre.—Sebastià Ferrer Fe-
rragut (a) Pantalí amb Maria Serra
Salas.

Dia 3 Dbre.—Jaume Genovard
Rosselló amb Francinaina Llinás i
Dalmau.

Dia 6—Gabriel Dalmau Miquel

amb Juanaina Gil Sancho.

Dia 8—Anntoi Massanet Lliteras
(a) de Son Morey viudo de Catalina
Terras amb Maria Gili Muntaner (a)
Bahuca, viuda da Pau Palou.

Dia 17 Mateo Sureda i Bsteva (a) de
Sa Canova amb Maria Rosa Sureda
Tagores (a) Tarrasa fadrins.

MORTS

Dia 28 Nbre.—Bárbara M^a. Rose-
lló i Obrador, (a) Obrador de 58
anys, de miocarditis senil.

Dia 3 Dbre.—Miquela Pomar Mas
(a) Rotgeta, de 37 anys de Asistòlia.

Dia 4 Dbre.—Miquel Gil Gili (a)
Gil de 74 anys de Broncomneumonia.

Dia 5—D^a. Jnana M^a. Sala Sureda
de 75 anys, de Neoplasia.

Dia 14—Dª Catalina Oleo Pujol (a)
de S'Auma de 75 anys, de Bronco
Neumonia.

Dia 18—Juan Sancho Ginard (a) But-
ler de Sa Sorteta de 42 anys, operat
de trencadura.

NAIXEMENTS

Dia 18 Novembre Gabriel Nicoiau
Sancho fill de Antoni i Antonia.

Dia 17—Antoni Picó Picó de Fran-
cisc Rotxet i Catalina Piconá.

Dia 26—Llorens Martinez Mestre
fill de Ferran i Maria.

Dia 26 Julià Martinez Mestre, bessó
amb l'anterior.

Dia 30—Maria de la Mercé Cano
Riera filla de D. Daniel i Dª Margali-
da.

Dia 29—Pere Sancho i Ribot fill de
Gabriel i de Francinaina.

Dia 2 Dbre.—Gabriel Sureda Llull
fill de Gabriel i Jerònia.

Dia 5—Catalina Ginard Alzamora
filla de Antani i Antonia.

Dia 5 Catalina Ginart i Alzamora filla
d'Antoni i d'Antonina

Dia 10—Miquel Salas Guiscafré fil-
l d'en Pere i Maria.

Dia 9—Maria Diaz Planisi filla de
Tomás i Catalina

Mercat d'Inca

Bessó (quintà) 145'00 pesetes.

Blat (cortera) 27'00 Id.

Xeixa a 27'50 id.

Ordi mallorquí a 16 50 id

id. Forasté a 15 50 id.

Civada mallorquina a 14'50 id.

forastera a 14'00 id.

Faves veyes i cuïtores a 37'00

Id. pel bestia 29'00.

Maiz a 00 00 100 kg.

Porcs grassos 0'00 arrova

Gallines

Banco Catalán Hipotecario

PALMA DE MALLORCA

Oficinas Provisionales

VALLORI 2

Telégramas: BANKAIP

Teléfono: 251.

CAPITAL SOCIAL 25.000 000

CASA CENTRAL BARCELONA

Préstamos hipotecarios, negociación y descuentos de letras, cuentas corrientes a la vista y a plazos fijos, y en general toda clase de operaciones bancarias.

ACCIONES 6 p8

AGENCIA DE ARTA A PALMA
I VICEVERSA DE
ANTONI GILI (A) COMUNA
Y

B^{ME}. FLAQUER (A) MANGOL
SERVICI DIARI EN PRONTITUT I ECONOMIA
DE PREUS
ENCARREGS A DOMICILI
Palma -- Banch de S'oli, 24
DIRECCIO: Artá-Can Mangol, Angulo
• - Can Comuna Gentro

GRANJA BARCINO

PER TOTA CLASSE D'AVIRAM DE RAÇA
GUNIS, COLOMS, ALIMENTS ESPECIALS
PER POLLS, I Ponedores, INCUBADO-
RES; ANELLES. PLANS I CONSULTES
--(A) CONSELL-MALLORCA--

ALMACENES MATONS

DE
RAFAEL FELIU BLANES
CALLE DE JAIME II n.º 39 a 149
Palma de Mallorca
SASTRERIA PARA SEÑORA
Y CABALLERO
ARTICULOS Y NOVEDADES
PARA VESTIR DE TODAS CLASES

Ensaimades i panets
En lloc se troben millors que a la
PANADERIA Victoria
ES FORN NOU

DEN
Mignel Roca Castell

A sa botiga heu trobareu sempre pans,
panets, galetes, bescuits, rollets, i tota
classe de pasticeria.

TA...BE SE SERVEIX A DOMICILI
Netedat, prontut i economia
DESPAIG:

Carrer de Palma 3 bis. ARTA

EN JAUME PICO

(A) ROTCHET
té una Agencia entre Artá i Palma i heu
va cada dia.

Serveix amb prontutut i seguredat tota
classe d'encàrregs

Direcció a Palma: Harina 8. An es cos-
tat des Centro Farmacèutic.

Artá: Palma n.º. 5

Tienda Vicens
PRECIOS FIJOS Y MUY REDUCIDOS

EN
Tejidos y toda clase
Mercería de
Perfumería comestibles

SE VENDEN MAQUINAS DE COSER

PFAFF E IMPERI

y toda clase de instrumentos

J. V. CALLE DE A. BLANES 38

Automòvils de lloguer

DELS GERMANS

SARD (A) TERRES

A cada arribada de tren van a l'Estació.
Tenen servici combinat amb el Ferrocarril.

Excursions a Ses Coves, Calarratjada i demés
punts de Mallorca a preus convenguts.

DIRIGIRSE:

Carré d'En Pitxol n.º 8.

Id Son Servera n.º 29

} ARTÁ.

NAUMAN
MAQUINAS PARA
COSER Y BORDAR

La Fábrica más grande de Máquinas
para coser y bordar del continente.

(MARCA ALEMANA)
DEPOSITARIO EXCLUSIVO EN ARTA

CAN GANANSI